

Sollys og falmende farver

UV-strålerne i solens lys kan brænde vores hud, men de kan også skade kunstværker og blandt andet få farver til at ændre sig over tid. I denne opgave skal eleverne undersøge et kunstværk, der har ændret farve og se hvilken betydning det har for vores opfattelse af værket, samt eksperimentere med solens effekt på billeder fra en avis.

Værkanalyse - Hvornår på dagen er det?

🕒 1 lektion

Start med at lade eleverne undersøge Christens Købkes maleri, Udsigt fra Dosseringen ved Sortedam mod Nørrebro. Du kan f.eks. bruge øvelsen [Stikord på Post-its](#), og få eleverne til at sætte ord på værket.

Spørg dem f.eks. ind til hvad de undrer sig over eller hvilke detaljer de lægger mærke til.

Preussisk blå

Malerier er følsomme. For eksempel kan lys, temperaturer og fugt være skyld i, at kunstværker ændrer farver, krakelerer eller på andre måder nedbrydes. Købkes maleri er i mange år blevet tolket som et romantisk solnedgangsbillede. Men i 2019 undersøgte konservatorer og kunsthistorikere maleriet og opdagede, at den lyserøde sø oprindeligt havde været blå. Langs kanten af maleriet, hvor rammen havde beskyttet det, kunne man se den oprindelige farve [se bilag]. Analyser af pigmenterne i farvelaget viste, at Købke havde brugt en ustabil variation af preussisk blå, hvori der var blandet rødt. Med tiden er den blå falmet falmet, således at søen nu fremstår lyserød og himlen langt blegere og køligere. En digital udgave af maleriet, kan vi vise os hvordan værket oprindeligt har set ud. Vis eleverne versionen og tal om, hvordan den nye viden ændrer oplevelsen af maleriet?

Se farverne falme

Eleverne skal undersøge hvordan solens UV-stråler kan få farver til at falme. Det tager lang tid og kræver både masser af sollys og tålmodighed.

I kan lave forsøget på flere måder. Eleverne kan klippe farvebilleder ud af en avis og herefter dække halvdelen med et stykke pap. Lad billederne blive udsat for sollys, ved f.eks. at hænge dem op i et vindue. Du kan også lade eleverne lave farverige tegninger, med billige tuscher, og ligesådan lade dem blive eksponeret delvist for sollys. Overvej om eleverne skal have tildelt forskellige papirtyper, for at se om det gør en forskel.

Der går lang tid, før man kan se resultatet - særligt i vinterhalvåret, hvor der ikke er meget sol. I kan derfor med fordel lade billeder eller tegninger hænge og samle op senere.

Alternativt kan du snyde hjemmefra og medbringe falmede billeder, som eleverne skal undersøge. Hvordan ser billederne ud nu og hvordan har de mon oprindeligt set ud? Hvilke farver er falmet eller har ændret sig?

Opsamling

Undersøg hvad der er sket. Ofte er røde og gule farver mindre stabile end blå og vil derfor falme hurtigere.

Det kan også være at papiret er blevet gult? Det kan ske på grund af lignin, som er et naturligt bindemiddel, der findes i træ. Når papir udsættes for ilt, varme og lys, oxiderer ligninet, og skaber en gul eller brun misfarvning. Billigt papir, som eksempelvis avisrapir, indeholder mere lignin og gulner hurtigere end syrefrit papir. Det kan være en stor udfordring for en konservator at bevare kunstværker, som er skabt på eller af papir.

Se på det elektromagnetiske spektrum og tal om, hvordan UV-stråler er usynlige, men stadig påvirker os. Er der en særlig måde, hvorpå man kan beskytte billeder og malerier? Hvad med vores hud? Og hvorfor er UV-indekset højere jo tættere på ækvator man kommer?

I SKAL BRUGE

- Aviser med farvebilleder
- Pap
- Tape
- Sollys

BILAG

- Farveforandring Udsigt fra Dosseringen.pdf

Kunstværker

Titel

Udsigt fra Dosseringen ved Sortedamssøen mod Nørrebro

Kunstner

Christen Købke

Om SMK Connect

SMK Connect gør den kunstneriske kulturarv levende og anvendelig for landets elever. Det sker via modulopbyggede, nøje tilrettelagte undervisningsforløb, der kan bruges direkte i underviserens planlægning.

Udgivet under CC BY-SA